

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษา ในโรงเรียนในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน การศึกษา เฉพาะกรณีจังหวัดสิงห์บุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในจังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งศึกษาเหตุผลของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีต่อกิจกรรมสุขศึกษา ในโรงเรียนในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 1,216 คน แยกเป็นครู 1,102 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 140 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังต่อไปนี้

1. ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1,102 คน ที่ทำการสอนในโรงเรียน 86 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มครู ได้จากตารางการสุ่มตัวอย่างของโร เบิร์ต วี คริจซี และคาร์ล ดับบลิว มอร์แกน (Robert V. Krijcee and Doryl W. Morgan 1970 : 608) มีกลุ่มตัวอย่างประชากรครูรวมทั้งสิ้น 300 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 ของประชากรครูทั้งหมด ครูประถมศึกษา เหล่านี้ปฏิบัติงานอยู่ตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ในเขตพื้นที่ 6 อำเภอ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่าง เป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรครู ตามจำนวนครูที่มีมากน้อยในแต่ละอำเภอ กำหนดอำเภอ เป็นชั้นภูมิ แล้วสุ่มตัวอย่างประชากรครู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จากจำนวนครูในแต่ละชั้นภูมิดังนี้

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	กลุ่มตัวอย่างครู
1. เมือง	6	70	32
2. อินทร์บุรี	20	320	94
3. ค่ายบางระจัน	16	286	54
4. บางระจัน	15	239	52
5. ท่าช้าง	5	61	26
6. พรหมบุรี	14	126	42

2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประชากรกลุ่มนี้อยู่ตามอำเภอและตำบล ใน 6 อำเภอ

โดยแบ่ง เป็น

2.1 สาธารณสุขอำเภอ และผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอ 6 อำเภอ ๆ ละ 2 คน
รวม 12 คน

2.2 โรงพยาบาลชุมชน 2 แห่ง มีแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ผดุงครรภ์
และพนักงานอนามัย จำนวน 12 คน

2.3 สถานีอนามัยตำบล 47 แห่ง ประกอบด้วย พนักงานอนามัย ผู้ช่วยพยาบาล
หรือผดุงครรภ์ จำนวน 116 คน

ประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอและตำบลเหล่านี้ รวมทั้งสิ้น 140 คน
ใช้เป็นประชากรในการวิจัยทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง
ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมข้อความ เกี่ยวกับ
สถานภาพทั่วไปของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ชนิด 4 ช่วง ได้แก่ สนับสนุนมากที่สุด (4) สนับสนุนมาก (3) สนับสนุนน้อย (2) ไม่สนับสนุน (1) เกี่ยวกับกิจกรรมศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 92 ข้อ โดยจำแนกเนื้อหาออกเป็น 10 เรื่อง ได้แก่

- (1) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนศึกษาที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 10 ข้อ
- (2) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการโภชนาการ ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 10 ข้อ
- (3) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 12 ข้อ
- (4) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดหาที่จำเป็น ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 6 ข้อ
- (5) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 11 ข้อ
- (6) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 5 ข้อ
- (7) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคในท้องถิ่น ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 11 ข้อ
- (8) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 7 ข้อ
- (9) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับงานทันตสาธารณสุข ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 8 ข้อ
- (10) กิจกรรมศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจิต ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 12 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ให้ตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) เกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำแนกเนื้อหาออกเป็น 10 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้นำกิจกรรมข้อที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทุกข้อ และไม่แตกต่างกันบางข้อ แต่มีคะแนนเฉลี่ยเข้าใกล้ จำนวน 35 ข้อ มาสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- (1) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษา ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 7 ข้อ
- (2) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการโภชนาการ ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 3 ข้อ
- (3) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 4 ข้อ
- (4) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดหายาที่จำเป็น ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 2 ข้อ
- (5) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และการจัดหาน้ำสะอาด ที่สนับสนุนสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 2 ข้อ
- (6) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 3 ข้อ
- (7) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการป้องกันโรคในท้องถิ่น ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 2 ข้อ
- (8) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 2 ข้อ
- (9) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับงานทันตสาธารณสุข ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 5 ข้อ
- (10) กิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจิต ที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 5 ข้อ

วิธีสร้าง เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. แบบสอบถาม

- 1.1 ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง คำรา และงานวิจัย รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน และงานสาธารณสุขมูลฐาน
- 1.2 รวบรวมข้อมูลและเนื้อหาที่ได้มา และจัดจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ แล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ
- 1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมด้านการใช้ภาษาและถ้อยคำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตท้องที่ที่มีการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดอ่างทอง ซึ่งไม่ใช่ประชากรจริง จำนวนกลุ่มละ 30 คน รวม 60 คน เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปจัดพิมพ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

- 2.1 หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ได้นำข้อที่ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทุกข้อ และไม่แตกต่างบางข้อ แต่มีคะแนนเฉลี่ยเข้าใกล้อัตราส่วนวิกฤตที่ .05 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษาในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน 10 เรื่อง จำนวน 35 ข้อ
- 2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มครูประถมศึกษา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลในจังหวัดอ่างทอง กลุ่มละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน หลังจากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาให้ดียิ่งขึ้น และนำแบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ชั้นตอน ดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อแจ้งความจำนงและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลทำการวิจัย

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (เริ่มตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2528)

2.1 โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 24 โรงเรียน

2.2 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 6 แห่ง

2.3 โรงพยาบาลชุมชน 2 แห่ง

2.4 สถานีอนามัยตำบล 47 แห่ง

3. จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ดังนี้

3.1 ครูประถมศึกษาจำนวน 300 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.67

3.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 140 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 114 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.43

ชั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้วิจัยพร้อมทั้งผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 2 ท่าน ซึ่งได้รับการชี้แจงเรื่องวิธีการสัมภาษณ์เป็นอย่างดีแล้ว ได้ไปทำการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2529 ถึงวันที่ 10 มิถุนายน 2529

1. สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่หรือผู้ซึ่งอาจารย์ใหญ่ และครูผู้สอนอีก 1 คน โรงเรียนละ 2 คน จำนวนครูทั้งสิ้น 48 คน จากจำนวน 24 โรงเรียน

2. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากสถานีอนามัยตำบล 47 แห่ง จำนวน 47 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามและนำแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

- นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ คำนวณแต่ละข้อออกมาเป็นคำร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
- นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาแจกแจงความถี่ของคำถามแต่ละข้อคำถามแล้วให้คะแนนตามหลักการให้คะแนนดังนี้

สนับสนุนมากที่สุด	ให้คะแนน เป็น 4
สนับสนุนมาก	ให้คะแนน เป็น 3
สนับสนุนน้อย	ให้คะแนน เป็น 2
ไม่สนับสนุน	ให้คะแนน เป็น 1

คะแนนที่ได้นำมาคำนวณหาค่ามัธยิม เลขคณิต (\bar{X}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่ามัธยิม เลขคณิต ที่ได้นำมาเทียบอันดับ โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.00	ถือว่า	สนับสนุนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49	ถือว่า	สนับสนุนมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49	ถือว่า	สนับสนุนน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49	ถือว่า	ไม่สนับสนุน

ผลที่ได้นำมาจัดอันดับ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

- วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับกิจกรรมสุขศึกษา ในโรงเรียนที่สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นำเสนอในรูปตารางและความเรียง
- นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาแจกแจงความถี่ คำนวณแต่ละข้อออกมาเป็นคำร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

$$S = \sqrt{\frac{\sum x^2 - (\sum x)^2 / N}{N-1}}$$

26

$$\sqrt{\frac{10 - 2(4)}{2-1}} \checkmark$$

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่าร้อยละในการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ตอบแบบ

สัมภาษณ์

• ค่าร้อยละ = $\frac{\text{จำนวนผู้ตอบในข้อนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$ } }

2. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (สุภาพ วาดเขียน 2520 : 69)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ มัชฌิม เลขคณิต

x คือ คะแนนที่กำหนดตามสเกลจะเป็น 4, 3, 2, 1

f คือ จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

N คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ประคอง กรรณสูตร 2525 : 50)

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$N\sum x^2$ คือ ผลบวกสะสมของคะแนนดิบ

$\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนดิบ

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัชฌิม เลขคณิตระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่
 สาธารณสุข โดยใช้ค่าทดสอบค่าที (t-test) (Gene V. Glass and Julian G.
 Stanley 1970 : 295)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

- \bar{X}_1 = ค่ามัชฌิม เลขคณิตของคะแนนที่ได้จากครู
- \bar{X}_2 = ค่ามัชฌิม เลขคณิตของคะแนนที่ได้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- S_1 = ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากครู
- S_2 = ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากเจ้าหน้าที่
สาธารณสุข
- n_1 = จำนวนประชากรครู
- n_2 = จำนวนประชากรจริง คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย